

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Педагогічний інститут

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Вченою радою
Педагогічного інституту
Протокол № 1 від 21 вересня 2017р.
Вчений секретар Н. М. Голота

**ПРОГРАМА КАНДИДАТСЬКОГО
ІСПИТУ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ
ТРЕТЬОГО (ОСВІТНЬО-НАУКОВОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 01 «ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА»
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 011 «ОСВІТНІ, ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ»
(ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

«УХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри
теорії та історії педагогіки
Протокол № 1 від 6 вересня 2017 р.
Завідувач кафедри Д. Д. Хоружа

Київ – 2017

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

На сучасному етапі розвитку системи освіти в Україні підготовка здобувачів третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти є одним із визначальних чинників відтворення інтелектуальних і продуктивних сил суспільства, розвитку духовної культури українського народу, запорукою майбутніх успіхів у зміцненні й утвердженні авторитету України як європейської, суверенної, незалежної, демократичної держави.

Метою кандидатського іспиту для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» є визначення професійної компетентності здобувача наукового ступеня доктор філософії у галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка».

Кандидатський іспит зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» (теорія і методика професійної освіти) дає можливість з'ясувати загальну наукову ерудицію здобувача (знання загальних тенденцій розвитку освіти в Україні, володіння методологією наукового дослідження, обізнаність щодо основних проблем сучасної професійної освіти, професійної педагогіки та методики викладання у закладах професійної освіти, уміння обґрунтовувати наукові проблеми у засіб зіставно-порівняльного аналізу, виявляти закономірності і тенденції розвитку провідних феноменів сучасної вищої освіти). Разом із загальнотеоретичними знаннями зі спеціальності здобувач повинен показати можливі шляхи вирішення сучасних, дискусійних проблем, висловлювати і аргументувати власну точку зору, виявляти здатність до творчого, критичного мислення.

Проведення кандидатського іспиту дозволяє виявити рівень підготовленості здобувачів до науково-дослідної і дослідно-експериментальної діяльності, розкрити концептуальне бачення педагогічних проблем, особливостей сучасних підходів до їх вирішення, визначення шляхів і способів організації власного наукового дослідження.

Розділ І.

Державні нормативно-правові документи професійної освіти.

- Закон України «Про вищу освіту» (2014 р.). Сучасні стратегічні підходи до вищої освіти. Основні напрями розвитку вищої професійної освіти.
- Закон України «Про освіту» – стратегія розвитку освіти XXI сторіччя.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. Стратегічні завдання сучасної вищої освіти.
- Розвиток професійно-технічної освіти в умовах ринкової економіки. Сутність закону України «Про професійно-технічну освіту».
- Державні стандарти професійної освіти. Ліцензування і акредитація освітніх програм.
- Національна система та Національна рамка кваліфікацій. Галузеві рамки кваліфікацій.
- Закон України « Про наукову та науково-технічну діяльність».

Загальні основи професійної освіти.

- Мета й завдання, функції професійної педагогіки. Її об'єкт та предмет. Основні категорії професійної педагогіки: професійна освіта, професійне навчання, професійний розвиток людини, професійне самовдосконалення.
- Особливості професійної педагогіки : взаємозв'язок і наступність загальної та професійної освіти; компетентнісний характер професійної освіти.
- Проблема готовності до професійної діяльності. Визначення критеріїв та рівнів готовності до професійної діяльності.
- Професійно-педагогічна культура як визначальний чинник ефективності технології професійного навчання.

Основи розвитку сучасної професійної педагогіки :

- взаємозв'язок і наступність загальної і професійної освіти;
- принципи андрогогіки як основа професійної освіти;
- специфіка основних компонентів професійно-педагогічного процесу: теоретичного навчання, практичного (виробничого) навчання, навчального проектування, виробничої практики в підсистемах початкової, середньої і вищої професійної освіти.
- професійна орієнтація, професійна адаптація і професійна придатність як проблеми професійної педагогіки.
- професійна мотивація, професійна установка, професійні смисли як складники професійної спрямованості;
- фізіологічні і психологічні основи професійного навчання; інтегральний образ трудової дії; способи формування професійно-значущих якостей особистості;
- вікові і індивідуальні особливості учнів, студентів в теоретичному і практичному (виробничому) навчанні;
- професійна самосвідомість особистості; професійна позиція; індивідуальні стилі професійної діяльності;
- міжсуб'єктний характер професійно-педагогічної діяльності;
- впровадження у навчальний процес практико зорієнтованих систем навчання;
- використання інтерактивних технологій у сучасній вищій освіті;
- моделювання особистості сучасного фахівця;
- технологізація сучасної освіти;
- компетентнісний характер професійної освіти;
- комп'ютеризація сучасної освіти.

Розвиток системи професійної підготовки в умовах модернізації сучасної вищої освіти.

- Пріоритетні напрями реформування професійно-педагогічної освіти в Україні.

- Фундаментальні принципи розвитку сучасної професійно-педагогічної освіти.
- Компетентнісні засади сучасної професійної освіти.
- Трансдисциплінарний характер сучасної вищої освіти.
- Інноваційні процеси в розвитку професійної освіти.
- Ідея гуманізації професійної освіти як посилення його особистісної спрямованості.
- Принципи гуманізації професійної освіти: її гуманітаризація; фундаменталізація; діяльнісна спрямованість; національний характер професійної освіти.
- Тенденції розвитку неперервної професійної освіти в Україні: навчання впродовж життя.
- Сучасний стан і шляхи забезпечення якості освіти в Україні.
- Моніторинг якості освіти: поняття, сутність, структура. Види моніторингу.
- Андрагогіка як галузь педагогічного знання. Сутність освіти для сталого розвитку.
- Сутність деонтології як галузі етико-педагогічного знання. Проблема академічної прозорості та доброчесності сучасної освіти.
- Навчання на дослідницькій основі. Методи залучення студентів до науково-дослідної роботи.
- Характеристика компонентів професійно-освітнього середовища ВНЗ.
- Менеджмент освіти: сутність, функції, принципи та моделі.
- Академічна свобода вищих навчальних закладів, право на автономію.
- Поняття академічної мобільності та конкурентоспроможності фахівців.
- Полікультурна освіта в Україні: сутність, принципи й тенденції.
- Напрями інформатизації освіти. Сучасні інформаційно-комунакаційні технології навчання.
- Духовна культура сучасної молоді: сутність та особливості розвитку.
- Аксіологічні засади розвитку професійно-педагогічної освіти.
- Акмеологічні орієнтири сучасної вищої освіти.
- Впровадження сучасних освітніх технологій у вищу школу.
- Особливості організації освітнього процесу у вищих навчальних закладах.
- Проектування освітнього середовища ВНЗ.
- Активізація навчально-пізнавальної діяльності учнів, студентів.
- Інноваційні основи освітнього процесу у вищій школі.
- Теорія і практика організації дозвілєвої діяльності учнів, студентів.
- Психолого-педагогічні засади партнерської взаємодії викладача і студента.
- Науково-методичний супровід освітнього процесу у ВНЗ.
- Основні тенденції розвитку вищої освіти у країнах ЄС (одна країна за вибором).

Розділ II.

Загальні питання дидактики професійної освіти

- Дидактика як теорія освіти і навчання. Предмет і основні категорії дидактики.
- Зміст професійної освіти, сучасні підходи до його відбору на основі Державного стандарту. Навчальний план, освітня програма.
- Базова і варіативна компоненти у змісті професійної освіти. Забезпечення єдності внутрішніх зв'язків у системі спеціальних предметів і професійного навчання.
- Дидактичні принципи професійної освіти.
- Модульний підхід до навчання у вищій школі. Принципи модульного навчання, формування змісту модулів.
- Кредитно-модульна система навчання у вищій школі.
- Методи професійного навчання та їх класифікація. Критерії вибору оптимальних методів професійного навчання.
- Методи професійного навчання та їх класифікація. Критерії вибору оптимальних методів професійного навчання.
- Форми професійного навчання. Основні форми теоретичного навчання. Форми організації практичного (виробничого) навчання.
- Засоби професійного навчання як категорія професійної дидактики, їх характеристика.
- Педагогічні технології, їх сутність і характеристика.
- Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці фахівців.
- Поняття «якість вищої освіти». Види і типи оцінки та контролю якості освіти.
- Сучасні підходи до організації контролю за самостійною навчально-пізнавальною діяльністю студентів. Особливості оцінювання навчальних досягнень студентів.

Розділ III.

Методичний інструментарій професійної освіти

- Методика здійснення зв'язку освітньої, наукової, теоретичної та виробничої діяльності у професійній підготовці фахівця. Методичні прийоми подачі змісту навчального матеріалу.
- Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці фахівців.
- Інформаційні технології як методичний інструмент забезпечення навчального процесу. Методика застосування комп'ютерної техніки на заняттях.
- Методика застосування Internet-технологій у навчальному процесі.
- Методика застосування рольової та ділової гри у вивченні спеціальних предметів.

- Методика проведення практичних і лабораторних занять.
- Методика проведення занять у вищому навчальному закладі. Реалізація міждисциплінарного підходу у процесі професійної підготовки.
- Методика підготовки і проведення інтегрованих лекційних, практичних і семінарських занять.
- Методика організації навчально-дослідної роботи студентів.
- Методика організації курсового й дипломного проектування.

Розділ IV.

Організація педагогічного дослідження та обробка його результатів

- Педагогічне дослідження як процес і результат наукової діяльності. Основні наукові поняття дослідження та їх характеристика.
- Поняття про дослідницькі підходи: системний, особистісно-діяльнісний, компетентнісний.
- Класифікація педагогічних досліджень та їх характеристика.
- Організація педагогічних досліджень.
- Методи педагогічних досліджень. Теоретичний аналіз і синтез як методи науково-педагогічного дослідження. Методи емпіричного дослідження. Співбесіда, анкетування та спостереження як методи педагогічних досліджень. Експертні методи педагогічних досліджень. Вивчення і узагальнення передового педагогічного досвіду в системі вищої освіти. Педагогічний експеримент: сутність та основні етапи. Індивідуальна експертна оцінка. Метод узагальнення незалежних характеристик. Лабораторний метод у педагогічних дослідженнях.
- Види діагностики реальних навчальних можливостей учнів (студентів).
- Особливості відбору методів і методик дослідження.
- Розробка тестів для незалежного оцінювання навчальних досягнень студентів.
- Формувальний експеримент як метод педагогічного дослідження.
- Методи обробки наукового матеріалу.
- Математико-статистичні методи обробки експертних оцінок. Статистична перевірка педагогічної гіпотези.
- Шляхи впровадження наукових висновків у практику роботи навчальних закладів.
- Лабораторний метод у педагогічних дослідженнях.
- Характеристика педагогічного дослідження за обраною темою.
- Основні вимоги до формулювання дисертаційного дослідження. Визначення новизни наукового дослідження, рівні новизни. Визначення вірогідності одержуваних результатів. Основні вимоги до формулювання прогнозованих результатів дослідження. Основні вимоги до оформлення дисертаційного дослідження в контексті обраної теми.

Рекомендована література

1. Закон України „Про освіту”. – К. : Генеза, 1996. – 36 с.
2. Закон України «Про професійно-технічну освіту». – К., 1998. – 35 с.
3. Закон України «Про вищу освіту». – К., 2014. – 35 с.
4. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». – К., 2015. – 30 с.
5. Андрусь О.І. Модульне навчання у педагогічній теорії та його використання у професійній підготовці студентів технічних університетів / О.І.Андрусь // Наукові записки: [зб. наук. ст.] / Національний пед. ун-т імені М.П. Драгоманова; уклад.: [П.В. Дмитренко, Л.Л. Макаренко]. – К., 2007. – Вип. LXV. – С. 12-23.
6. Андрущенко В. П. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу / В. П. Андрущенко // Вища освіта України. – 2004. – № 1. – С. 3 – 7.
7. Атанов Г.А. Деятельностный подход в обучении / Г.А. Атанов. – Донецк: ЕАИ – Пресс, 2001. – 158 с.
8. Балл Г. О. Гуманізація загальної та професійної освіти: суспільна актуальність і психолого-педагогічні орієнтири / Г. О. Балл // Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи : монографія / за ред. І. А. Зязюна. – К., 2000. – 636 с.
9. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід : рефлексив. аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та укр. перспективи : б-ка з освітньої політики / Н. М. Бібік та ін. ; заг. ред. О. В. Овчарук. – К., 2004. – С. 47 – 53.
10. Блауберг И. В. Становление и сущность системного подхода / И. В. Блауберг, Е. Г. Юдин. – М. : Наука, 1973. – 270 с.
11. Болонський процес у фактах і документах / Упоряд. М. Ф. Степко, Я. Л. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. — К.; Тернопіль: Вид-во ТДПУ, 2003. — 52 с.; (www.tspu.edu.ua).
12. Бондар В. І. Формування компетентності та конкурентоздатності випускника педагогічного ВНЗ / В. І. Бондар // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. – Сер. 17 : Теорія і практика навчання і виховання. – К., 2007. – Вип. 6. – С. 3 – 9.
13. Васильев И.Б. Профессиональная педагогика /Лекции для студентов инженерно-педагогических специальностей вузов. – Харьков: УИПА, 2000. – 124 с.
14. Васянович Г.П. Педагогіка вищої школи: Навч.-метод. посібник / Г.П. Васянович. – Львів:Ліга-Прес, 2000. – 100 с.
15. Вища освіта України і Болонський процес : навч. посіб. / авт. кол. : М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук та ін. ; за ред. В. Г. Кременя. – Т. : Навч. кн. „Богдан”, 2004. – 384 с.
16. Вознюк О. В. Цільові орієнтири розвитку особистості у системі освіти : інтегративний підхід : монографія / О. В. Вознюк, О. А. Дубасенюк. – Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 684 с.
17. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради

молодим науковцям / С. У. Гончаренко .– К., 1995. – 45 с.

18. Гончаренко С.У. Методика як наука / С. У. Гончаренко. – К., 2000. – 71 с.

19. Гончаренко С. У. Фундаменталізація освіти як дидактичний принцип / С. Гончаренко // Шлях освіти. – 2008. – № 2. – С. 2 – 6.

20. Гончаров С.М., Гурин В.А. Кредитно-модульна система організації навчального процесу : методичні аспекти: Монографія. – Рівне : НУВГП, 2008. – 626

21. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник / І.М. Дичківська. – К.: Академвидав, 2004. – 352 с.

22. Долженко О. В. Сорбонская и Болонская декларации: Информация к размышлению / О. В. Долженко // Вестн. высш. шк. — М.: Alma mater, 2000. — № 6.

23. Дячкова Т.В. Педагогіка професійно-технічної освіти: Навчальний посібник / Т.В. Дячкова. – Херсон: Айлант, 2003.– 476 с.

24. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

25. Желанова В.В. Реалізація поліпарадигмальної методології у сучасній вищій освіті / В.В.Желанова, Н.М.Чернуха // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: науково-методичний журнал / Гол ред. С.О.Сисоєва.– Київ: Видавництво ВП «Едельвейс», 2014. – Випуск III – IV. – С.17 – 22.

26. Журавський В. С.Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В. С. Журавський, М. З. Згуровський.– К.: ІВЦ «Вид-во “Політехніка”», 2003. — 200 с.

27. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник для студентів вищих навч. закладів. –3-е вид. / І. В. Зайченко. – Київ: Видавництво Ліра-К., 2016. – 608 с.

28. Зайченко І. В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. – 2-е вид., переробл. і доп. / І. В. Зайченко. – Київ: Видавництво Ліра-К., 2017. – 456 с.

29. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И. А. Зимняя. – М. : Исслед. центр. пробл. качества подгот. специалистов, 2004. – 38 с. : табл.

30. Карпенко Н. М. Професійно-педагогічна підготовка фахівців дошкільної освіти в університетах Швеції : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Карпенко Наталія Михайлівна ; Київ. ун-т Б. Грінченка. - К., 2010. - 20 с.

31. Коваленко Е.Э. Методика профессионального обучения / Е.Э. Коваленко. – Харьков, ЧП «Штрих». – 2003. – 480 с.

32. Коваль Т.І. Підготовка викладачів вищої школи: інформаційні технології у педагогічній діяльності: Навч.-метод. посібник / Т.І. Коваль, С.О. Сисоєва, Л.П. Сущенко. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2009. – 380 с.

33. Козак Л.В. Принципи інноваційної професійної діяльності викладача вищої школи /Л. В. Козак // Педагогічний процес: теорія і практика : зб. наук. пр. / засн.: Київський університет імені Бориса Грінченка, Благодійний фонд

ім. Антона Макаренка; [голов. ред. С.О. Сисоєва]. – Вип. 2. – 2011. – 204 с. – С.112-119.

34. Коробов Є. Т. Професійна педагогіка. Сутність процесу розуміння навчальної інформації. – Ч.І, ІІ: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2007. – 52 с.

35. Краевский В. В. Проблема парадигмы в методологии педагогики / В. В. Краевский // Современные проблемы педагогики: парадигма науки и тенденции развития образования : материалы Всерос. методол. конф.-семинара : в 2 ч. – Краснодар, 2006. – Ч. 1 : Парадигма педагогики в контексте развития научного знания. – С. 15 – 22.

36. Кремень В. Г. Болонский процесс: сближение, а не унификация / В. Г. Кремень // Зеркало недели. — 2003. — 13–19 декабря (№ 48 (473)).

37. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації : (факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2003. – 216 с.

38. Кремень В.Г. Вища освіта в Україні: Навч. посіб. / В. Г. Кремень, С. М. Ніколаєнко, М. Ф. Степко (кер. авт. колективу) та ін.; За ред. В. Г. Кременя, С. М.Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.

39. Крижко В. В. Аксіологічний потенціал державного управління освітою : навч. посіб. / Василь Крижко, Ірина Мамаєва. – К. : Освіта України, 2005. – 244 с.

40. Кругликов Г.И. Методика профессионального обучения с практикумом / Г.И. Кругликов. – М.: Издательский центр «Академия», 2005.– 228

41. Кузьмина Н. В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н. В. Кузьмина. – М. : Высш. шк., 1990. – 119 с.

42. Кузьмина Н. В. Методы системного педагогического исследования / Н. В. Кузьмина. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1992. – 126 с.

43. Лавріненко О. А. Історія педагогічної майстерності : навч. посіб. для студентів пед. ВНЗ, аспірантів, вчителів / О. А. Лавріненко. – К. : Богданова А. М., 2009. – 328 с.

44. Лашихіна Н. Розвиток системи підготовки педагогічних кадрів у Франції(друга половина ХХ- початок століття ХХІ) : автор, дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 "Загальна педагогіка та історія педагогіки" / Н. В.Лашихіна. - К., 2009. - 22 с.

45. Лучанінова О.П. Методика професійного навчання: Конспект лекцій / О.П. Лучанінова. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2008. – 52 с.

46. Мартиненко С. М. Основи діагностичної діяльності вчителя початкової школи: навчально-методичний посібник / С. М. Мартиненко. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2010. – 264 с.

47. Мільто Л. О. Методика розв'язання педагогічних задач / Л. О. Мільто. – Суми : Вид.-вироб. підприємство „Мрія ЛТД”, 2000. – 132 с.

48. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року [Електронний ресурс] : схвалено Указом Президента України від 25 черв. 2013 року № 344/2013. – Режим доступу :

<http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.

49. Огнев'юк В.О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку : [моногр.] / В.О.Огнев'юк. – К.: Знання України, 2003. – 450 с.

50. Огнев'юк В.О. Осягнення освіти : Підсумки ХХ століття. – К. : Навч. книга, 2003. – 111 с.

51. Огнев'юк В. О. Освіта міжпарадигмального періоду / В. О. Огнев'юк // Нова парадигма : журн. наук. пр. / гол. ред. В. П. Бех. – К., 2005. – Вип. 50. – С. 36 – 48.

52. Оцінювання та відбір педагогічних інновацій : теоретико-прикладний аспект. Науково-методичний посібник / За редакцією Л.Даниленко. - К.: Логос, 2001.- 185 с.

53. Педагогіка і методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. – 2-е видання, перероблене і доп. / І. В. Зайченко. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2016.- 456 с.

54. Педагогика профессионального образования / Е. Белозерцев, А. Гонеев, А. Пашков и др.; Под ред. В.А. Сластенина. – М.: Издательский центр «Академия», 2006. – 368 с.

55. Педагогічна і психологічна науки в Україні. Збірник наукових праць до 15- річчя АПН України у 5 томах / Том 5. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – К.: «Педагогічна думка», 2007. – 392 с.

56. Педагогічні технології : наука – практиці: Навчально-методичний щорічник О.І. Кульчицька, С.О. Сисоєва, Я.В. Цехмістер / За ред.. С.О. Сисоєвої. – К.: ВІПОЛ, 2002. – Вип. 1. – 281 с.

57. Пехота О. М. Особистісно орієнтоване навчання : підготовка вчителя : монографія / О. М. Пехота, А. М. Старєва. – Миколаїв : Вид-во „Іліон”, 2005. – 272 с.

58. Пінчук Є. Освітні парадигми в історії людства: філософські рефлексії / Є. А. Пінчук // Наук. зап. Київ. ун-ту туризму, економіки і права. Сер. „Філософські науки”. – 2011. – Вип. 10. – С. 36 – 53.

59. Побірченко Н.А. Особистісно-професійні компетенції в науці / Н.А. Побірченко // Педагогічний процес: теорія і практика: зб. наук. пр. / засн.: Київський університет імені Бориса Грінченка, Благодійний фонд ім. Антона Макаренка; [голов. ред. С.О. Сисоєва]. – Вип. 2. – 2011. – 204 с. – С.189-199.

60. Професійна освіта: Словник: Навч. посіб. / Укладачі: Гончаренко С.У., Зязюн І.А., Ничкало Н.Г., Дубинчук О.С. / За ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Вища школа, 2000. – 381с.

61. Савченко О. Я. Новий етап розвитку шкільної освіти і підготовка вчителя / О. Я. Савченко // Шлях освіти. – 2003. – № 3. – С. 2 – 6.

62. Селевко Г.К. Образовательные технологии: Учебное пособие. / Г.К. Селевко. –М: Народное образование, 1998. – 256 с.

63. Семиченко В. А. Проблемы мотивации поведения и деятельности человека : модульный курс психологии. Модуль „Направленность” : (лекции, практ. занятия, задания для сам. работы) / В. А. Семиченко. – Киев : Миллениум, 2004. – 521 с.

64. Сисоєва С. О. Професійна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у педагогічному коледжі: особистісно орієнтована технологія навчання природознавства: Навч. – метод. посіб. / Сисоєва С. О., Козак Л. В. – К.: Міленіум, 2006. – 194 с.

65. Сисоєва С. О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: [навч. – метод. посіб.] / С. О. Сисоєва, Кристопчук Т. Є. – Луцьк, ВАТ «Волинська обласна друкарня», 2009. – 460 с.

66. Сисоєва С. О. Освіта і особистість в умовах постіндустріального світу : монографія / С. О. Сисоєва. – Хмельницький : ХГПА, 2008. – 323 с.

67. Сисоєва С.О. Педагогічний експеримент у наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: Навч. – метод. посіб. / Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. – Луцьк, ВАТ „ Волинська обласна друкарня”, 2009. – 460 с. – (13, 35 друк.арк.)

68. Сисоєва С.О. Інтерактивні технології навчання дорослих: навчально-методичний посібник / С.О. Сисоєва; НАПН України, Ін-т педагогічної освіти і освіти пророслих. – К.: ВД «ЕКМО», 2011. – 320 с.

69. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Теорія і практика вищої освіти: навч. посібник / С.О. Сисоєва, І.В. Соколова. – 2016. – 338 с.

70. Слостенин В. А. Введение в педагогическую аксиологию : учеб. пособие для студентов высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, Г. И. Чижакова. – М. : Академия, 2003. – 192 с.

71. Стратегія реформування освіти в Україні. Рекомендації з освітньої політики. — К.: К. І. С., 2003. — 296 с.

72. Сухомлинська О. В. Методологія дослідження історико-педагогічних реалій другої половини ХХ століття / О. В. Сухомлинська // Шлях освіти. – 2007. – № 4. – С. 6 –12.

73. Сушенцева Л.Л. Форми організації професійного навчання в сучасному професійно-технічному навчальному закладі / Л.Л. Сушенцева. – Кривий Ріг: Поліграфічний центр, 2003. – 74 с.

74. Творчість і технології в наукових дослідженнях неперервної професійної освіти: Наукове видання /За заг. ред. С.О. Сисоєвої. – К.: КІМ, 2008. – 424 с.

75. Феномен інновацій: освіта, суспільство, культура: монографія / за ред. В.Г. Кременя. – К.: Педагогічна думка. – 2008. – 472 с.

76. Хомич Л. О. Парадигмальний підхід як концептуальна основа вищої педагогічної освіти / Л. О. Хомич // Професійна освіта : ціннісні орієнтири сучасності : зб. наук. пр. / за заг. ред. І. А. Зязюна ; Ін-т пед. освіти дорослих АПН України. – К. ; Х. : НТУ „ХПІ”, 2009. – С. 172 – 178.

77. Хоружа Л. Л. Педагогічна деонтологія: навч.-метод.посіб. / Л.Л.Хоружа.– К.: КМПУ імені Б.Д.Грінченка, 2008.-96.(Гриф МОН України №14/18-Г-413 від 26.03.2007 р.)

78. Хоружа Л. Л., Мартиненко С. М. Лекції із загальної педагогіки: Навчальний посібник К.: КМПУ імені Б.Д.Грінченка, 2008. – 125 с.

79. Хоружа Л.Л. У пошуках нової моделі педагогічної освіти / Л.Л.

Хоружа // Вища школа. – 2009. – 11. – С.23-31.

80. Хоружа Л. Л. У пошуках нової педагогіки: критичний аналіз / Л. Л. Хоружа // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: науково-методичний журнал / Гол ред. С.О.Сисоєва. – Київ: Видавництво ВП «Едельвейс», 2016. – № 3 – 4 (48–49). – С.7 – 11 (Index Copernicus).

81. Хоружа Л. Л. Науки про освіту: чи є в них місце педагогіці? / Л. Л. Хоружа // Вища школа: науково-практичне видання. – Київ, 2016. №6 (143). – С. 30 – 40.

82. Хуторской А.В. Практикум по дидактике и современным методикам обучения. - СПб.: Питер, 2004. – 541 с.